

dest, quod adversus Manichæos, qui nuptias non Deo vero et bono assignant, sed principi tenebrarum, isti verbis veræ pietatis obsistunt, dicentes: « Quia Dominus » in Evangelio loquitur, « Qui fecit ab initio masculum et » foeminam fecit eos, et dixit: Crescite, et multiplicamini, et replete terram. Quod ergo Deus conjunxit, » homo non separet¹. » Quid eis hoc prodest, per verum seducere ad falsum? Hoc enim dicunt, ut ab omni noxa liberi nasci credantur infantes, ac sic non eis opus sit Deo reconciliari per Christum, non habentibus ullum originale peccatum, propter quod reconciliatio necessaria est omnibus per unum, qui sine peccato venit in mundum: sicut omnium factæ inimiciæ sunt per unum, per quem peccatum intravit in mundum. Quod catholice creditur, pro salvanda natura hominum salva laude nuptiarum: quia nuptiarum laus est justa copulatio sexuum, non iniqua defensio vitiorum. At per hoc cum isti laudando nuptias, a Manichæis homines ad se ipsos volunt traducere; mutare illis morbum cupiunt, non sanare.

X. Rursus in laude legis quid eis prodest, quod contra Manichæos verum dicunt, quando ex hoc ad illud volunt ducere, quod falsum contra Catholicos sentiunt? Dicunt enim: « Legem etiam veterem secundum Apostolum, justam et sanctam et bonam fatemur², quæ custodientibus mandata sua, ac per fidem juste viventibus, sicut Prophetis et Patriarchis, omnibusque Sanctis vitam potuit conferre perpetuam. » Quibus verbis callidissime positus legem contra gratiam laudant. Neque enim lex illa, quamvis justa et sancta et bona, omnibus illis hominibus Dei, sed fides quæ in Christo est, vitam potuit conferre perpetuam. Hæc enim fides per dilectionem operatur, non secundum litteram quæ occidit, sed secundum spi-

¹ Matth. XIX, 4. — ² Rom. VII, 12.

CONTRA DUAS EPISTOLAS PELAGIANORUM, LIB. IV. 49

ritum qui vivificat¹: ad quam Dei gratiam lex de prævaricatione terrendo tanquam pædagogus perducit², ut sic conferatur homini, quod conferre ipsa non potuit. Istis namque verbis eorum, quibus dicunt: « Legem Prophetis et Patriarchis omnibusque sanctis mandata ejus servantibus vitam potuisse conferre perpetuam: » respondet Apostolus: « Si per legem justitia, ergo Christus gratis » mortuus est³. » Si ex lege hæreditas, jam non ex promissione. Si hi qui per legem hæredes sunt, exinanita est fides, et evacuata est promissio. « Quia autem in lege » nemo justificatur apud Deum, manifestum est, quia » justus ex fide vivit. Lex autem non est ex fide, sed qui » fecerit ea, vivet in illis⁴. » Quod ex lege testimonium commemoratum ab Apostolo propter vitam temporalem intelligitur, propter cujus amittendæ timorem faciebant homines legis opera, non ex fide; quia transgressores legis eadem lege a populo jubebantur occidi. Aut si altius intelligendum est, propter vitam æternam scriptum esse: « Qui fecerit ea, vivet in illis: » ideo sic expressum est legis imperium, ut infirmitas hominis in se ipsa deficiens ad faciendam quæ lex imperat, de gratia Dei potius ex fide quæreret adjutorium, cujus misericordia etiam fides ipsa donatur. Ita quippe habetur fides, sicut unicuique Deus partitus est mensuram fidei. Si enim non a se ipsis habent, sed accipiunt homines spiritum virtutis et charitatis et continentia⁵; unde dicit idem ipse doctor gentium: « Non enim accepimus spiritum timoris, sed virtutis et » charitatis et continentia⁶: » profecto accipitur etiam spiritus fidei, de quo dicit: « Habentes autem eundem » spiritum fidei⁷. » Verum ergo dicit lex: « Qui fecerit

¹ Galat. V, 6, et 2 Cor. III, 6. — ² Galat. III, 24. — ³ Id. II, 21. — ⁴ Id. III, 18; Rom. IV, 14, et Galat. III, 11, 12. — ⁵ Rom. XII, 3. — ⁶ 2 Tim. I, 7. — ⁷ 2 Cor. IV, 13.

» ea, vivet in illis¹. » Sed ut faciat ea et vivat in eis, non lex quæ hoc imperat, sed fides est necessaria, quæ hoc impetrat. Quæ tamen fides, ut hæc accipere mereatur, ipsa gratis datur.

XI. Nusquam autem isti inimici gratiæ ad eandem gratiam vehementius oppugnandam occultiores moliuntur insidias, quam ubi legem laudant, quæ sine dubitatione laudanda est. Legem quippe diversis locutionum modis et varietate verborum in omnibus disputationibus suis volunt intelligi gratiam, ut scilicet a Domino Deo adjutorium cognitionis habeamus, quo ea quæ facienda sunt noverimus; non inspirationem dilectionis, ut cognita sancto amore faciamus, quæ proprie gratia est. Nam scientia legis sine charitate inflat, non ædificat, secundum eundem Apostolum apertissime dicentem: « Scientia inflat, charitas vero ædificat². » Quæ sententia similis est ei, qua dictum est: « Littera occidit, Spiritus vivificat³. » Quale est enim, « Scientia inflat; » tale est, « Littera occidit: » et quale est, « Charitas ædificat; » tale est, « Spiritus vivificat: quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis⁴. » Cognitio itaque legis facit superbum prævaricatorem: per donum autem charitatis delectat legis esse factorem. Non ergo legem evacuamus per fidem, sed legem statuimus⁵: quæ terrendo ducit ad fidem. Ideo quippe lex iram operatur, ut territo atque converso ad justitiam legis implendam⁶, Dei misericordia gratiam largiatur, per Jesum Christum Dominum nostrum⁷: qui est Dei sapientia, de qua scriptum est: « Legem et misericordiam in lingua portat⁸: » legem, qua terreat; misericordiam, qua subveniat: legem per servum, mise-

¹ Levit. xviii, 5. — ² I Cor. viii, 1. — ³ Id. iii, 6. — ⁴ Rom. v, 5. — ⁵ Id. iii, 31. — Id. iv, 15. — ⁷ I Cor. i, 30. — ⁸ Prov. iii, juxta lxx.

CONTRA DUAS EPISTOLAS PELAGIANORUM, LIB. IV. 51
ricordiam per se ipsum: legem tanquam in baculo, quem misit Elisæus ad filium viduæ suscitandum¹, et non surrexit; « Si enim data esset lex, quæ posset vivificare, » omnino ex lege esset justitia²; » misericordiam vero tanquam in ipso Elisæo, qui figuram Christi gerens, mortuo vivificando magni sacramenti velut Novi Testamenti significatione conjunctus est.

XII. Item quod adversus Manichæos laudant liberum arbitrium, adhibentes propheticum testimonium: « Si volueritis et audieritis me, quæ bona sunt terræ edetis; » si autem nolueritis et non audieritis me, gladius vos consumet³: » quid eis hoc prodest? quandoquidem non tam contra Manichæos defendunt, quam contra Catholicos extollunt liberum arbitrium. Sic enim volunt intelligi quod dictum est: « Si volueritis et audieritis me; » tanquam in ipsa præcedente voluntate sit consequentis meritum gratiæ; ac sic gratia jam non sit gratia, quæ non est gratuita, cum redditur debita. Si autem sic intelligerent quod dictum est: « Si volueritis; » ut etiam ipsam bonam voluntatem illum præparare confiterentur, de quo scriptum est: « Præparatur voluntas a Domino⁴: » tanquam Catholici uterentur hoc testimonio, et non solum hæresim veterem Manichæorum vincerent, sed novam Pelagianorum non conderent.

XIII. Quid eis prodest, quod in laude ipsius liberi arbitrii: « Gratiam dicunt adjuvare uniuscujusque bonum propositum? » Hoc sine scrupulo acciperetur catholice dictum, si non in bono proposito meritum ponerent, cui merito jam merces secundum debitum, non secundum gratiam redderetur; sed intelligerent et confiterentur etiam ipsum bonum propositum, quod conse-

¹ 4 Reg. iv, 31. — ² Galat. iii, 21. — ³ Isaï. i, 19, 20. — ⁴ Prov. viii, juxta lxx.

quens adjuvat gratia, non esse potuisse in homine, si non præcederet gratia. Quomodo enim est hominis bonum propositum sine miserante prius Domino: cum ipsa sit bona voluntas, quæ præparatur a Domino? Quod autem cum dixissent: « Gratiam quoque adjuvare uniuscujusque propositum bonum, » mox addiderunt: « Non tamen reluctanti studium virtutis immittere: » posset bene intelligi, si non ab istis, quorum sensus notus est, diceretur. Reluctanti enim prius auditus divinæ vocationis ipsa Dei gratia procuratur, ac deinde in illo jam non reluctantante studium virtutis accenditur. Verumtamen in omnibus quæ quisque agit secundum Deum, misericordia ejus prævenit eum¹. Quod isti nolunt, quia non esse Catholici, sed Pelagiani volunt. Multum enim delectat impietatem superbam, ut etiam id quod cogitur confiteri a Domino datum, non sibi donatum videatur esse, sed redditum: ut scilicet filii perditionis, non promissionis, ipsi credantur se bonos fecisse, et Deus jam bonis a se ipsis effectis, pro isto eorum opere debitum præmium reddidisse.

XIV. Ita namque illis tumor ipse aures cordis obstruxit, ut non audiant, « Quid enim habes quod non » accepisti²? » non audiant, « Sine me nihil potestis facere³: » non audiant, « Charitas ex Deo est⁴: » non audiant, « Deus partitus est mensuram fidei⁵: » non audiant, « Spiritus ubi vult spirat⁶: » et « Qui Spiritu » Dei aguntur, hi filii sunt Dei⁷: » non audiant, « Nemo » potest venire ad me, nisi fuerit ei datum a Patre meo⁸: » non audiant quod Esdras scribit, « Benedictus est Dominus patrum nostrorum, qui hoc dedit in cor regis,

¹ Psal. LVIII, 11. — ² 1 Cor. IV, 7. — ³ Joan. XV, 5. — ⁴ 1 Joan. IV, 7. — ⁵ Rom. XII, 3. — ⁶ Joan. III, 8. — ⁷ Rom. VIII, 14. — ⁸ Joan. VI, 66.

» clarificare domum suam, quæ est in Jerusalem¹: » non audiant quod per Jeremiam dicit Dominus: « Et timorem meum dabo in cor eorum, ut a me non recedant, et visitabo eos², ut bonos eos faciam: » maximeque illud per Ezechielem prophetam, ubi prorsus Deus ostendit nullis se hominum bonis meritis provocari, ut eos bonos faciat, id est, obedientes mandatis suis; sed potius hæc ei se retribuere bona pro malis, propter se ipsum hoc faciendo, non propter illos. Ait enim: « Hæc » dicit Dominus Deus: Ego facio, non propter vos, domus Israël, sed propter nomen meum sanctum, quod » profanastis in gentibus, quo intrastis illuc, et sanctificabo nomen meum magnum, quod profanatum est in » gentibus, et profanastis in medio eorum; et scient gentes, quia ego sum Dominus, dicit Adonai Dominus, » cum sanctificatus fuero in vobis ante oculos eorum, et » accipiam vos de gentibus, et congregabo vos ex omnibus terris, et inducam vos in terram vestram, et aspergam super vos aquam mundam, et mundabimini ab » omnibus immunditiis vestris, et mundabo vos; et dabo » vobis cor novum, et spiritum novum dabo in vobis; et » auferetur cor lapideum de carne vestra, et dabo vobis » cor carneum, et Spiritum meum dabo in vobis, et faciam ut in justificationibus meis ambuletis, et judicia » mea observetis et faciatis³. » Et post aliquanta per eundem ipsum Prophetam: « Non propter vos, inquit, » ego facio, dicit Dominus Deus; notum erit vobis: confundimini, et erubescite de viis vestris, domus Israël. » Hæc dicit Dominus Deus: In die quo mundabo vos ab » omnibus iniquitatibus vestris, et constituam civitates, » et ædificabuntur deserta, et terra exterminata opera-

¹ 3 Esdr. VIII, 28. — ² Jerem. XXXII, 40, 41. — ³ Ezech. XXXVI, 22, et seqq.

» bitur, pro eo quod exterminata est ante oculos omnis
 » prætereantis. Et dicent: Terra illa exterminata, facta
 » est sicut hortus voluptatis, et civitates desertæ et exter-
 » minatæ et effossæ, munitæ sederunt. Et scient gentes
 » quæcumque relictæ fuerint in circuitu vestro; quia ego
 » Dominus ædificavi destructas, plantavi exterminatas.
 » Ego Dominus locutus sum, et feci. Hæc dicit Dominus:
 » Adhuc hoc inquiram domui Israël ut faciam eis: mul-
 » tiplicabo eos sicut oves homines, sicut oves sanctas,
 » sicut oves Jerusalem in diebus festis ejus: sic erunt
 » civitates illæ desolatæ, plenæ ovium hominum, et
 » scient quia ego Dominus¹. »

XV. Quid remansit pelli morticinæ, unde possit in-
 flari, et dedignetur quando gloriatur, in Dominogloriari?
 Quid ei remansit; quando quidquid dixerit se fecisse,
 ut eo præcedente hominis merito ab homine exorto,
 Deus subsequenter faciat quo dignus est homo, responde-
 bitur, reclamabitur, contradicetur, « Ego facio, sed
 » propter nomen meum sanctum, non propter vos ego
 » facio, dicit Dominus Deus? » Nihil sic evertit Pelagia-
 nos dicentes, gratiam Dei secundum merita nostra dari.
 Quod quidem ipse Pelagius², et si non corrigendo, tamen
 orientales judices timendo damnavit. Nihil sic evertit
 hominum præsumptionem dicentium, Nos facimus, ut
 mereamur cum quibus faciat Deus. Respondet vobis non
 Pelagius, sed ipse Dominus, « Ego facio, et non propter
 » vos, sed propter nomen meum sanctum. » Quid enim
 potestis facere boni de corde non bono? Ut autem ha-
 beatis cor bonum, Dabo, inquit, vobis cor novum, et
 spiritum novum dabo vobis. Numquid potestis dicere,
 Prius ambulavimus in justificationibus ejus, et iudicium
 ejus observavimus, et fecimus ut digni essemus, ut qui-

¹ Ezech. xxxvi, 32, et seqq. — ² Vide lib. de gestis Pelag. c. 14.

bus gratiam suam daret? Quid enim boni faceretis ho-
 mines mali; et quomodo ista bona faceretis, nisi boni
 essetis? Ut autem homines sint boni, quis facit, nisi ille
 qui dixit: « Et visitabo eos, ut eos bonos faciam¹? » Et
 qui dixit, « Spiritum meum dabo in vobis, et faciam ut
 » in justificationibus meis ambuletis, et iudicia mea ob-
 » servetis et faciatis²? » Ita-ne nondum evigilatis? Non-
 dum auditis, Faciam ut ambuletis, faciam ut observetis,
 postremo, faciam ut faciatis? Quid adhuc vos inflatis?
 Nos quidem ambulamus, verum est; nos observamus,
 nos facimus: sed ille facit ut ambulemus, ut observe-
 mus, ut faciamus. Hæc est gratia Dei bonos faciens nos,
 hæc est misericordia ejus præveniens nos. Quid merentur
 deserta, et exterminata, et effossa; quæ tamen ædifica-
 buntur, et operabuntur, et munitur? Numquid hæc pro
 meritis desertionis, exterminationis, effossionis suæ? Ab-
 sit. Ista enim merita mala sunt, hæc munera bona. Red-
 duntur itaque malis bona: gratuita ergo, non debita; et
 ideo gratia. « Ego, inquit Dominus, Ego Dominus: »
 Nonne te ista vox comprimit, o humana superbia, quæ
 dicis, « Ego facio, ut merear a Domino ædificari atque
 » plantari? » Nonne audis, « Non propter vos ego facio:
 » Ego Dominus ædificavi destructas, plantavi extermi-
 » natas: Ego Dominus locutus sum, et feci: non tamen
 » propter vos, sed propter nomen meum sanctum? »
 Quis multiplicat sicut oves homines, sicut oves sanctas,
 sicut oves Jerusalem? Quis facit ut civitates illæ desolatæ
 plenæ sint ovium hominum, nisi ille qui sequitur et di-
 cit, « Et scient quia ego Dominus? » Sed quibus ovibus
 hominibus implet, sicuti est pollicitus, civitates, utrum
 quas invenit, an quas facit? Psalmum interrogemus:
 ecce respondet, audiamus: « Venite adoremus et proci-

¹ Jerem. xxxii, 41. — ² Ezech. xxxvi, 27.

» damus ei, et ploremus ante Dominum qui fecit nos,
 » quia ipse est Deus noster, et nos populus pascuæ ejus,
 » et oves manus ejus¹. » Ipse igitur facit oves, quibus desolatas impleat civitates. Quid mirum? Quandoquidem illi unicæ ovi dicitur, hoc est, Ecclesiæ, cujus membra sunt omnes oves homines: Quoniam ego sum Dominus qui facio te. Quid mihi obtendis liberum arbitrium, quod ad faciendam justitiam liberum non erit, nisi ovis fueris? Qui facit igitur oves homines, ipse ad obedientiam pietatis humanas liberat voluntates.

XVI. Sed quare istos homines oves facit, et istos non facit, apud quem non est acceptio personarum²? Ipsa est quæstio, quam beatus Apostolus curiosius quam capacius proponentibus ait, « O homo tu quis es ut respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei qui se finxit, » Quare sic me fecisti³? » Ipsa est quæstio, quæ ad illam pertinet altitudinem, quam perspicere volens idem Apostolus, quodam modo expavit, et exclamavit: « O altitudo » divitiarum sapientiæ et scientiæ Dei: quam inscrutabilia sunt judicia ejus, et investigabiles viæ ejus! Quis » enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius » ejus fuit? Aut quis prior dedit illi, et retribuetur ei? » Quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia, » ipsi gloria in sæcula sæculorum⁴. » Non itaque istam scrutari audeant inscrutabilem quæstionem, qui meritum ante gratiam, et ideo jam contra gratiam defendentes, priores volunt dare Deo, ut retribuatur eis; priores utique dare quodlibet ex libero arbitrio, ut sit gratia retribuenda pro præmio: et sapienter intelligant, vel fideliter credant, etiam quod se putant priores dedisse, ab illo ex quo sunt omnia, per quem sunt omnia, in quo sunt omnia, percepisse. Cur autem iste accipiat,

¹ Psal. xciv, 6, 7. — ² Rom. 11, 11. — ³ Id. 1x, 20. — ⁴ Id. xi, 33.

ille non accipiat, cum ambo non mereantur accipere, et quisquis eorum acceperit, indebite accipiat, vires suas metiantur, et fortiora se non scrutentur. Sufficiat eis scire, quod non sit iniquitas apud Deum¹. Cum enim nulla merita invenisset Apostolus, quibus Jacob geminum apud Deum præcederet fratrem: « Quid ergo dicemus, inquit? Numquid est apud Deum iniquitas? Absit. Moysi enim dicit, Miserebor, cui misertus ero; » et misericordiam præstabo, cui misericors fuero. Igitur » non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei². » Grata sit ergo nobis ejus gratuita miseratio, etiam si hæc profunda insoluta sit quæstio. Quæ tamen eatenus solvitur, quatenus eam solvit idem Apostolus, dicens: « Si » autem Deus volens ostendere iram et demonstrare potentiam suam, attulit in multa patientia vasa iræ, » quæ perfecta sunt in perditionem, et ut notas faceret » divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam³. » Ira quippe non redditur, nisi debita, ne sit iniquitas apud Deum: misericordia vero etiam cum præbetur indebita, non est iniquitas apud Deum. Et hinc intelligunt vasa misericordiæ, quam gratuita illis misericordia præbeatur, quod iræ vasis cum quibus est eis perditionis causa et massa communis, ira debita et justa rependitur. Hæc jam satis sint adversus eos, qui per arbitrii libertatem destruere volunt gratiæ largitatem.

XVII. Quod vero laude sanctorum, nolunt nos affectu illius Publicani esurire et sitire justitiam, sed vanitate illius Pharisæi tanquam saturatos plenosque ructare⁴, quid eis prodest quod adversus Manichæos, qui baptisma destruunt, isti dicunt, « Baptismo perfecte homines in-

¹ Eccli. 111, 22. — ² Rom. 1x, 14. — ³ Ibid. 22, 23. — ⁴ Luc. xviii, 10.

novari, » atque ad hoc Apostoli adhibent testimonium, qui per lavacrum aquæ Ecclesiam de gentibus sanctam fieri immaculatamque testatur¹; » cum superbo sensu atque perfecto contra orationes ipsius Ecclesiæ suas exerant disputationes? Hoc enim propterea dicunt, ut credatur Ecclesia post sanctum baptismum, in quo fit omnium remissio peccatorum, ulterius non habere peccatum: cum adversus eos illa a solis ortu usque ad occasum omnibus suis membris clamet ad Deum, « Dimitte nobis » debita nostra². » Quid quod etiam de se ipsis in hac causa si interrogentur, quid respondeant non inveniunt? Si enim dixerint se non habere peccatum: respondet eis Joannes, quod se ipsos decipiant, et veritas in eis non sit³. Si autem confitentur peccata sua; cum se velint esse Christi corporis membra, quomodo erit illud corpus, id est, Ecclesia, in isto adhuc tempore perfecte, sicut isti sapiunt, sine macula et ruga, cujus membra non mendaciter confitentur se habere peccata? Quapropter et in baptisate dimittuntur cuncta peccata, et per ipsum lavacrum aquæ in verbo exhibetur Christo Ecclesia sine macula et ruga⁴. Quia nisi esset baptizata, infructuose diceret, « Dimitte nobis debita nostra: » donec perducat ad gloriam, ubi ei perfectius nulla insit macula et ruga.

XVIII. « Et Spiritum sanctum fatendum est etiam antiquis temporibus non solum mentes bonas adjuvisse, » quod et isti volunt; verum etiam bonas eas fecisse, quod nolunt. « Omnes quoque Prophetas et Apostolos vel sanctos et Evangelicos et antiquos, quibus Deus testimonium perhibet, non in comparatione sceleratorum, sed regula virtutum justos fuisse, » non dubium est; quod adversum est Manichæis, qui Patriarchas Prophetasque blas-

¹ Ephes. v, 26. — ² Matth. vi, 12. — ³ 1 Joan. 1, 8. — ⁴ Ep 7es. v, 27.

phemant: sed quod adversum est et Pelagianis, interrogati omnes de se ipsis cum in hoc corpore degerent, una voce concordissima responderent: « Si dixerimus quia » peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis non est¹. » « In futuro autem tempore, negandum non est, mercedem esse tam bonorum operum quam malorum; et nemini præcipi, quæ hic contempserit, illic mandata perficere: » sed plenæ justitiæ saturitatem, ubi peccatum esse non possit, quæ hic a sanctis esuritur et sitiitur, hic sperari in præcepto, ibi percipi in præmio, eleemosynis et orationibus impetrantibus, ut quod hic minus impletum fuerit mandatorum fiat impunum per indulgentiam peccatorum.

XIX. Quæ cum ita sint, desinant Pelagiani quinque istarum rerum insidiosissimis laudibus, id est, laude creaturæ, laude nuptiarum, laude legis, laude liberi arbitrii, laude sanctorum, quasi a Manichæorum tendiculis fingere se homines velle eruere, ut possint eos suis retibus implicare: id est, ut negent originale peccatum, et parvulis invidiant Christi medici auxilium; et ut dicant, gratiam Dei secundum merita nostra dari, ac sic gratia jam non sit gratia²; et ut dicant sanctos in hac vita non habuisse peccatum, ac sic evacuetur oratio quam sanctis tradidit qui non habebat peccatum, et per quem sanctis orantibus dimittitur omne peccatum³. Ad hæc tria mala homines incautos et ineruditos quinque illorum bonorum fraudulenta laude seducunt. De quibus omnibus satis me existimo respondisse eorum crudelissimæ et impiissimæ et superbissimæ vanitati.

XX. Sed quoniam dicunt: « Inimicos suos dicta nostra in veritatis odium suscepisse, et toto penitus Occidente non minus stultum quam impium dogma esse sus-

¹ 1 Joan. 1, 8. — ² Rom. xi, 6. — ³ Matth. vi, 12.